

B

EXERCITATIO
M E D I C A
VIGESIMA SECVNDA:

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO
juniore, Doctore ac Pro-
fessore Medico:

Respondente
NICOLAO AGERIO,
ARGENTORATENSIS.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannis Andrea.

Anno M. DC. XXIV.

V I R O

Clarissimo & Excellentissimo,

D O M I N O

**MATTHIÆ BERNEG-
GERO, PROFESSORI HISTO-
riarum celeberrimo,**

& p. r.

**DECANO FACULTATIS PHILO-
sophicæ spectabili,**

Patrono suo magno,

Medicam hanc ^{cuſtodiſſimè}

*in ulteriorem ſui commendationem:
lubens debens:*

O. D. V.

Nicolaus Agerius.

PROBLEMA I.

Um officium cerebri ab Aristotele traditum præcedenti exercit: sit rejectum: meritò quæritur, quodnam sit genuinum & germanum? Ad hoc quæsitum nonnulli respondent, propterea fabricatum esse, ut sit spiritus animalis: *εξασθητων*, nervorum origo, & sedes ac domicilium facultatum animalium: sensitivarum scilicet: motivarum, ac principum. Verum originem esse nervorum, actio & officium cerebri non est. Aliàs enim cordis quoque officium esset, principium esse arteriarum: & hepatis, fontem venarum. Dicimus ergo, primum officium cerebri esse, generare spiritus animales: idque duobus argumentis confirmamus. I. ex structurâ. Nam in cerebro nihil præter plexus vasorum, cavitates, & medullarem cerebri substantiam sese offert. At in plexibus continetur spirituum animalium materia, quæ partim spiritus est vitalis; partim sanguis vitalis. In cavitatibus generationis eorum est locus. Reliqua massa causam generationis efficientem in se continet. Tota ergo cerebri structura in spirituum animalium productionem conspirat. II. quia posito hoc officio, reliqua omnia consequuntur, quæ cerebro tribuuntur. Nam effusis spiritibus in sensoria, fit sensus: effusis in organa motus, animal movetur: ministerio autem eorum spirituum, qui in cerebro manent, principes obeuntur actiones. Totum enim cerebri corpus, inquit Galenus l. 8. de us. part. c. 13. spiritibus perfusum est: non soli ventriculi.

I I.

Rectene spinalis medulla nomen medullæ sibi vendicet? Galenus l. 3. alim. fac. c. 10. scribit, veteres duabus de causis hanc partem medullam appellasse: tum quod contineretur in spinæ ossibus: tum quod colorem haberet medullæ similem. Arbitratur

A 2

autem

autem perperam medullam vocari: hanc additâ ratione: quod medulla non modo hanc spinali, verum etiam cerebro ipso sit humidior, mollior, atq; pinguior. Nos Galeni iudicio subscribimus: & ex omnibus causis probari posse censemus, notabile, valdeq; evidens inter hæc corpora esse discrimen. I. quidem ex materia: quia medulla propriè dicta nascitur ex sanguine: id quod Aristoteles l. 2. de part. an. cap. 6. ex eo ostendit, quoniam in ossibus recens natorum sanguinea planè apparet. Spinalis vero medulla ex spermate gignitur. II. ex formâ. Nam medulla ossium inanimis est: calida: pinguis, & oleosa: membranis orba: dulcis planè, suavis, & jucunda: non prorsus alba, ne illa quidem, quæ in majoribus consistit ossibus. Contrâ medulla spine animata est: quia pars corporis: frigida: quia appendix & vicaria cerebri: duplici meninge vestita: propter eandem causam: minimum pinguis: quia in ea non secus ac in cerebro prædominantur aqua, & terra: quo fit, ut cum priori collata austeriuscula videatur: teste Galeno 3. al. fac. cap. 8. tota alba, quia spermatica: adeo ut ab Ecclesiaste cap. 12. allegoricè funis argenteus appelletur. III. ex Efficiente & Origine. Medulla quippe ossium formam suam acquirit à calore ossium per concoctionem: sic docente Philosopho lib. 2. part. an. cap. 6. Medulla verò dorsalis in utero unâ cum partibus alijs à facultate plastica fabricatur: manâtq; ut Galen. lib. 12. us. part. cap. 11. loquitur, veluti fluvius, ex cerebro, tanquam ex fonte. IV. ex fine & usu: quia medulla ossium est alimentum: autoribus Hipp. l. περι τροφῆς, & Galen. lib. 11. us. part. cap. 18. & lib. 3. de nat. fac. cap. ult. Medulla verò spinalis partibus sub capite velut alterum quoddam cerebrum est concessum: ut inde in omnes partes nervi exporrigerentur: sic docente Galeno l. 12. us. part. cap. 11. & 15. Idem discrimen etiam ex quibusdam perpeffionibus demonstrari potest. Etenim ossium medulla, quia oleosa, facilè accenditur, & inflammatur: igni liquatur: cum sit instar olei concreti, & quamdiu in ossibus hæret, simplex est, & indivisa. Contrâ medulla spine neq; flammam concipit: quia partim aquea, partim terrea: neq; igni funditur ob eandem causam, neq; per totam spinam.

spinam integra manet: sed paulo infra lumborum principium in-
flamenta abit. Concludimus ergo, improprie dici *μυελόν*, se-
tamen hoc vocabulum retinere placeat, cum adiectione *ῥαχίτην*, spi-
nalem: aut *ὀστέον*, dorsalem cum Galeno: aut cum alijs *δ'εὐχέ-
τιον*, καὶ *ῥαχίτην*, quod per cervicem, dorsum, & lumbos descendat,
totamq; spinam impleat, appellandam esse censemus.

I I I.

An nasus sit organum olfactus? Ita credit vulgus: ita
& experientia docet. Nam oclusis naribus, inquit Galen. lib.
de instr. olfact. cap. 1. odores minimè sentiuntur: iisdem verò
apertis, aerèq; inspirato, odores sensum protinus movent. Nos cum
Galeno externum quidem nasum, qui in facie situs, quiq; ab oculo-
rum internis angulis acuto mucrone incipiens, ad labiorum ferè
principium desinit, semitam odorum esse dicimus: & præter ae-
ris inspirationem, & expirationem nec non mucosæ cerebri elu-
viei expurgationem, hunc quoq; usum habere asserimus, ut odo-
res melius, commodiusq; sentiri possint. Primarium autem olfa-
ctus instrumentum esse pernegamus. I. quia naso resecto adhuc
odoramur: II. quia nulla nasi externi particula verum esse po-
test olfactus sensorium. E. neq; nasus ipse. Antecedens Gal. l. alleg.
cap. 3. probat inductione singularum particularum. Nasus enim
componitur ex ossibus, cartilaginibus, membranâ interiore, ner-
vis. At ossi & cartilagini non modo non odorandi: sed ne tangen-
di quidem sensus datus est. Tunica verò nasum succingens id
ὀστέον esse nequit seqq. de causis. I. quia similima est illi,
quæ os, linguam, & fauces ambit. Quare eam sensus acumine non
superat. Posset quidem superare magnitudine nervorum, sed tan-
tum duntaxat nervorum accepit, quantum ad tactum erat ne-
cessarium. Nulla ergo cum sit inter hasce tunicas disparitas, nisi
quod nasi sit tenuior, nulla etiam olfactus nomine prærogativam
habet. Aut diversitatis ratio danda esset, cur tunica narium olfa-
ceret: hoc autem palati, linguæ, & faucium tunica denegatū esset.
II. quia sensorium, & sensibile certo modo convenire debent. Lucidū est
organum visus: aereum auditus: terrenum tactus: humidum gu-
stus. Vaporosum ergo olfactus esse decet: qualis sanè tunica narium

non est. III. quia quod vis sensorium nervos habet insignes: velut
in oculis, auribus, & linguâ videre est. At tunica narium exiles
habet: & minores, quàm lingua: quam tamen precedit: quod in or-
dine organorum sensus tertium locum ad dignoscendam tenuem
substantiam teneat. IV. quia tunica hæc, siquidem organum esset
olfactûs, appulsum odorum perpetuò sentiret. At non nisi in spi-
rantibus nobis odorum fit perceptio. Nam si totam narium cavita-
tem suffitibus odoratis impleas: aut tunicam earum fragrantibus
rebus illinias: tamen nunquam, nisi aerem inspiratione trahas,
odorem per senties. Itaq; olfactûs organum intus delitescere: non
foris positum esse videtur. Estne ergo, inquires, organum illud tu-
nica vel palati, vel faucium, vel arteria asperâ? Respondet Galenus
negando: quia naribus obstructis, digitove compressis: spiritu au-
tem ore adducto, nulla fit odoris perceptio.

I V.

Vtrum anteriores cerebri ventriculi sint olfactûs orga-
num? Agentem defendit Galenus l. de instr. olf. c. 4. l. 8. de usu
part. c. 6. & l. 3. loc. aff. c. 10. Idq; probat inde: quia ea, quæ ve-
hementius naribus inspirantur, usq; ad cerebri ventriculos per-
tingunt. Cujus rei exemplum ponit cujusdam, cui olfactus à diu-
turnâ gravedine & destillatione erat laesus. Errhino enim ex pul-
vere nigellæ hausto, primis tribus diebus magnû ceperat adjumen-
tum. Quarto verò, cum remediû vehementius, quàm antè attraxis-
set, gravè in intimo capite morsum senserat. Ex quo Galenus con-
jiciebat, paulû nigellæ usq; ad cerebri penetrasse ventriculos: quod
aut meningi tenui, aut cerebri substantiæ dolorem pepererit. II.
Idem exemplo sternutatoriorum confirmat; quæ caput crassis re-
pletum vaporibus levant. III. quia cerebrum in spiritûs cohi-
bitione impletur, & calefit: in inspiratione autem refrigerium
capit: & respiratione noxia à se expellit. IV. quia quibus caput
vel à sole, vel causâ aliâ incaluit, odore rosarum, & similium re-
rum refrigeratur. Verùm contra hanc Galeni sententiam
Archang. Piccolhom. lect. 3. l. 6. anat. seqq. insurgit argumentis.
I. Ventriculi cerebri non sunt partes: sed tantum cavitates quæ-
dam cerebro insculptæ: qui ergo possunt esse sensoria olfactûs?
Omne

Omne enim sensorium est pars: & quidem secundum Aristotelem
l. 2. part. an. c. 1. similis. II. Omnis sensus proprium & pe-
culiare habet sensorium. E. & olfactus: quia sensus est particu-
laris. Cerebrum autem est sensorium commune: quemadmodum
dictum exerc. præced. thes. 2. III. De similibus simile fieri de-
bet iudicium. Quare si cerebrum est sensorium olfactus, cur non
etiam visus, auditus, gustus, & tactus? Eadem enim omnium
est ratio. Sequitur ergo, ventriculos cerebri olfactus organum
non esse.

V.

An Aristotelis admittenda sententia de sensorio olfa-
factus? *Varia loquutus Aristoteles de sensorio olfactus legitur.*
Nam l. 1. hist. an. c. 11. nasum ait instrumentum olfactus esse. Quod
ipsum l. 5. de gen. an. c. 5. repetit. At sect. 13. probl. 5. cerebrum
videtur olfactus facere organum. Odores, inquit, omnes sursum
feruntur: tum quia siti in aere: tum quia sensorium eorum supra,
non infra habetur: quippe cum odor ad cerebrum penetrans mo-
vere soleat sensationem. Rursus l. 2. de an. cap. 9. & l. de sensu &
sens. c. 5. aliud ponit: sed valde obscure: ita ut Gal. l. de instr. ol-
fact. c. 5. eum reprehendat, dicatque: orationis aliàs & eloquentiæ
parentem fuisse Aristotelem: sed sententiam suam de olfactus sen-
sorio postremis hisce in locis adeò obscure proposuisse, ut, quid
senserit, vaticinandum sit. Ait enim olfactus αἰσθητικὸν ita sese
in diversis habere animalibus, ut oculi se habere solent. Quem-
admodum enim hi in σκληροφθαλμοῖς nudi sunt: ac propterea statim
vident eas res, quæ sunt in diaphano: in hominibus verò, & alijs
palpebris tecti, quas nisi aperuerint, non vident: sic quoque olfactus
sensorium in ijs, quæ non respirant, velamine caret: in his verò,
quæ respirant, tegmine quodam munitum est: adeò ut non nisi in-
spirando, h. e. aerem attrahendo, aditumque odoribus recludendo
olfaciant. Hactenus Aristoteles. Nos, quid de singulis videa-
tur, edisseremus. Nasus pro instrumento aliquo olfactus haberi
potest, quatenus scilicet semita est odorum. Est ergo instrumentum
deferens: at non percipiens, de quo queritur. Cerebrum ipsum
hujus sensus organum non est: ut supra dictum: sed aliquid cere-
bri,

bri: quod tamen Philosophus in problematibus non explicat. Ex lib. 2. de an. cap. 9. nihil certi de organo isto hauriri potest. Libro tamen de sensu, & sens. cap. 2. dicit, τῶ περὶ τῶν ἐγκέφαλον τόπων τὶ τῶν ὁσφρῖσεως αἰσθητικῶν εἶναι ἰδίον. Quid verò illud est? Respondent Connimbricenses, processus mammillares. Quod si ita est, benè sentit Philosophus. Nam processus illi cerebro continui sunt, & ab eo producuntur. Sed quid est operculum, quod l. de sensu, & sens. cap. 5. in respirantibus animalibus propositum sensorio olfactûs asserit? Figmentum eorum, qui in anatome parum versati. Volunt enim valvulam esse, tenuitate membranae similem, quae nunquam nisi inspirantibus nobis aperiatur. At hanc quis Anatomicorum in naso unquam vidit? Legatur disputatio, quam Galen. lib. de instr. olfact. adversus Aristotelem instituit.

V I.

Quod ergò verum, & genuinum olfactûs sensorium? Duo illi processus, quae papillis mammillarum similes, ob idq; mammillares dicti: tenues, oblongi, tenui meninge tecti, ex anteriore, & inferiore cerebri substantiâ juxta nervos opticos, enati, ossi cribriformi incumbentes: nervis similes: nervis tamen non adnumerati: tum quia cranium non egrediuntur: tum quia nullas habent nervorum productiones. Esse autem hos processus vera olfactûs organa, indeliquet: I. quia illis benè dispositis, benè olfactu utitur homo: praeter naturam verò affectus, male. II. quia foraminibus ossis cribriformis obduratis, olfactus perit. Cur? quia odores non pertingunt ad suum sensorium, cui istud os est suppositum. III. quia illa animalia, quibus est vis odora eximia, ut canes, processus hosce habent insignes: alia, quibus olfactus est hebetior, exiles. Huc accedit autoritas Galeni. Licet enim locis thes. 4. citatis olfaciendi actionem simpliciter anterioribus cerebri ventriculis ascribere videatur: alibi tamen, utpote cap. 2. lib. de instr. olfact. l. 7. de plac. cap. 5. & lib. 1. caus. sympt. cap. 4. eam non simpliciter ventriculis istis: sed eorum extremitatibus, & processibus, qui ad ossa colatoria pertingunt, tribuit.

VII. Sint-

VII.

Sintne aures auditus instrumentum? Per aures intelligimus auriculas utriusque capitis lateri adhaerentes, quae foris conspicuae. Eas vulgus quidem pro auditus organo habet; eruditi autem ad meliorem duntaxat auditionem facere credunt: quatenus sonum excipiunt, & poro auditerio suppeditant. Vnde ab hauriendo dicitur videntur. Quae causa est, quod, quibus illae sunt amputatae, audiant deterius. Quod autem ipsissimum auditus organum non sint, inde liquet; quoniam praecise auditum non ex toto tollunt: neque praesentia sua eundem necessario ponunt. Multi enim difficulter audiunt: imò planè surdi sunt, quibus tamen auricula illae sunt. Verum ergò, & genuinum instrumentum latet in aure interna: in qua & cavitates, & spiritus, & aer, & ossicula, & nervus auditus, & quaedam alia. At cavitates non sunt: quia non sunt partes. Neque ossicula: quia non sentiunt. Multo minus spiritus: quia communissima omnium functionum animalium sunt organa: non propria unius alicujus sensus. Quid ergò? estne aer ille cuius Aristoteli lib. 2. de an. cap. 8. Latinis congenitus, complantatus, implantatus, & inaedificatus dicitur? Hic aqua haeret. Agentem enim tuentur plerique: Aristoteles loc. alleg. Galenus l. 8. us. p. cap. 6. & l. de org. olf. cap. 2. aereum auditus sensorium vocans: Piccolhomini lib. 5. anat. lect. 5. & l. 6. lect. 5. Connimbricenses comm. l. 2. de an. cap. 8. quaest. 4. Aquapendens l. de audit. & multi alij. Negantem contra nobis suadet illud Aristotelis: Omne sensorium pars est corporis animata, & quidem similis. At quis aerem istum, licet, ut Aquapendens statuit, spiritibus perfusum, animatum corpus statuerit? Probabilius ergò, nervum auditus in utramque aurem expansum, principale auditus esse *αὐθιγῆσιον*.

VIII.

An lingua sit musculus? Doctissimus Aquapendens l. de locut. cap. 10. affirmativam tuetur: dicitque, linguam & labia tum à seipsis, tum à musculis moveri. A seipsis, quia musculi sunt, & cum celerrimo opus est motu, qualis in sermocinatione requiritur. A musculis suis, cum motus sufficit tardus: qua-

B

lis

lis in masticatione, & deglutitione ciborum observatur. Verùm musculus non esse, sequentia convincunt argumenta. I. quia musculi formã caret: nimirum carne fibrosã. Carne quidem constat, inquit Gal. l. 3. al. fac. cap. 5. sed sibi propriã, & peculiari: fungosã nimirum, quæ rara, mollis, & laxa. II. quia omnis musculus in aliquam partem movendam implantatur: quod de linguã dici nequit. III. quia musculus in musculum inseri nullibi observatur. At in linguam inseruntur musculi 10, utringz quinqz: eam attolentes, exerentes, retrahentes, & ad latera moventes.

I X.

Vtrum Cor in numero musculorum habere queat? Hippocrat. l. de Corde (si modo is est Hippocratis) asserit, cor esse fortissimum musculus. Ejus sententiã subscribit Archang. Piccolhom. lib. 5. an. lect. 5. Rationes in promptu sunt seqq. I. quia Cor carnem habet fibrosam. II. quia contrahitur, & expanditur instar aliorum musculorum. III. quia præter fibras, & carnem etiam peculiari est membranã tectum. Sed Gal. stat pro negativã. Rationes habet plausibiles, quæ lib. 7. adm. anat. cap. 8. & l. 1. mot. musc. cap. 3. extant. I. est: quia musculi moventur voluntariè. At cordis motus voluntarius non est. Non enim inchoari, & finire, celerior, & tardior, rarior, & crebrior, vehementior, & remissior pro voluntatis nostræ placito fieri potest. II. quia musculorum actio subinde quiescit, rursumqz excitatur. At cordis motus nunquam cessat: sed durat, quamdiu animal vivit. III. quia cor à reliquis musculis in substantiã, colore, sapore, structurã, & fibris plurimum differt. IV. quia musculi à corpore separati, neque movent, neque moventur. At movetur aliquamdiu cor exemptum: idqz non, ut musculi, beneficio nervorum. Hi enim sunt dissecti, nec amplius cum suo principio, à quo omnem vim accipiunt, coherent. V. quia motum habet duplicem: eumqz contrarium, systolen & diastolen: cujus utriusqz principium est internum, intus in cordis substantiã delitescens. Reliqui verò musculi simplicem habent motum: nempe contractionem versus suum principium. Alter enim
motus,

motus, qui relaxatio dicitur, adventitius est, & extraneus, sequiturque ad antagonista contractionem. His rationibus addimus. VI. quia nobiliores sunt cordis actiones, quam ut musculi nomen mereatur. Indecorum enim Regem, & Principem subditi architectum instrumenti nomen gerere. Itaque cor musculus ab Hippocrate dicitur ὀμώμωσ, & κατὰ χεῖρας: quia aliquam ἀναλογίαν cum musculo habet: quatenus contrahitur, dilatatur, carnem, fibras, membranam, & quaedam alia, quæ etiam musculis concessa, obtinet: συνώμωσ autem, & proprie musculus appellari non potest.

X.

An cor sit calidum, & humidum? Sunt, qui statuunt, cor in activis per accidens tantum calidum esse, calore alieno, ratione scilicet spirituum, & sanguinis vitalis, nec non perennis, & perpetui motus: naturam autem frigidum: sequitur de causis. I. quia fibrosum. At fibra terre opus sunt, inquit, Aristoteles, l. 2. de part. an. cap. 4. II. quia viscus est crassum, durum & terrenum. III. quia pinguedine, cuius efficiens secundum Galenum frigida, ad basin circumfusum: aqueo humori immersum, & ex frigidis partibus, membranosis nimirum valvulis, sive ostiis, eorumque appendicibus ligamentosis, vasis 4. quæ exanguia, & membranam cõtextum. Verum sententia hæc refutatione est indigna. Sensus enim calidum cor sentit. Auctoritas Hippocratis, Aristotelis, Galeni, Avicennæ, aliorumque artis procerum idem temperamentum acriter defendit. Ratio denique illud confirmat. I. quia ex calidam materiam genitum. Est enim viscus sanguineum: quem admodum rubor indicat. II. quia spiritus gignit vitales, & sanguinem spirituosum ex venoso conficit: quæ caloris certè sunt opera. III. quia respiratio, & perspiratio totius corporis solius cordis causa facta: ut non tantum fumidi vapores expellerentur: sed etiam cordis æstus temperaretur. IV. quia facile à spiritibus, & humoribus accenditur, & inflammatur: velut in febris apparet. Calidum ergo. Quale verò in passivis sit, ambigitur. Nam pro siccitate valent probationes istæ. I. quia durum & fibrosum. II. quia ex siccis partibus conflatum: membranis, valvulis, vasis. III. quia jugi a cõtextum motu, qui siccatur. IV. quia in pericardio,

dio, tanquam in vesicâ diversatur, ait Hippocrat. lib. de Cor-
de. Pericardium enim substantiâ, & formâ vesicam: humor ve-
rò in eo contentus urinam refert. Atqui humoris hic finis est, ut
siccitatem cordis corrigat, ne tandem contabescat, & exarescat.
Solet enim natura, inquit Aristot. 2. part. an. cap. 7. semper e-
moliri contra cujusvis exuperantiam auxilium per conjunctio-
nem rei adverse, ut excessum alterius altero moderetur. v. quia
Galen. lib. 3. al. fac. cap. 12. scribit, cor esse durum, fibrosum,
concoctu difficile, & tardè permeare. E. siccum. Contrâ pro
humiditate militat 1. testimonium Galeni, qui lib. 2. de tem-
per. cap. 3. viscera omnia, & consequenter etiam cor in albo hu-
midarum partium reponit. 11. ratio triplex. Prima: quia cor
carnosum est, & sanguineum. Secunda, quia officina vitalis san-
guinis. Tertia, quia principium vitæ: quod calidum, & humi-
dum esse decet. Vita enim præcipuè in his qualitatibus consistere
dicitur. Lis nostro iudicio dirimitur, si regula Hipp. l. περί τρε-
πής tradita observetur: πάντα πρὸς τι. Est enim cor humidum re-
spectu cutis: est siccum respectu aliorum viscerum: quæ soliditate,
duritie, & siccitate superat. Hinc illud Galeni lib. 2. de tem-
peram. cap. 3. lienis, renum, & jecoris caro tantò cute est humi-
dior, quantò est mollior: Calidior autem, quantò magis abun-
dat sanguine. At cordis caro omnibus his tantò est siccior, quan-
tò durior: calidior verò non modò his, sed etiam omnibus
planè corporis particulis: quemadmo-
dum sensus docet.

F I N I S.

01 A 6570

ULB Halle 3
002 937 867

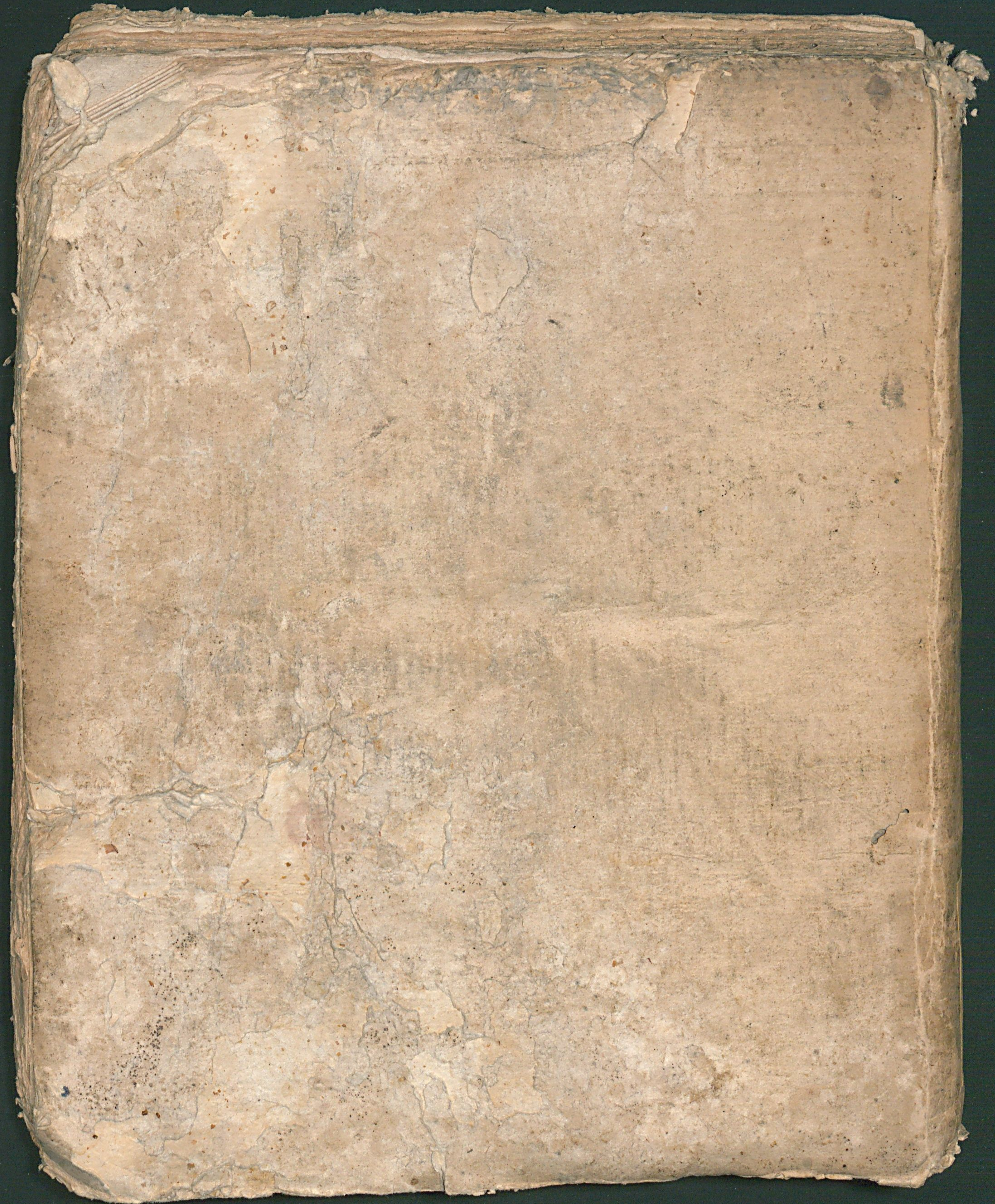

12

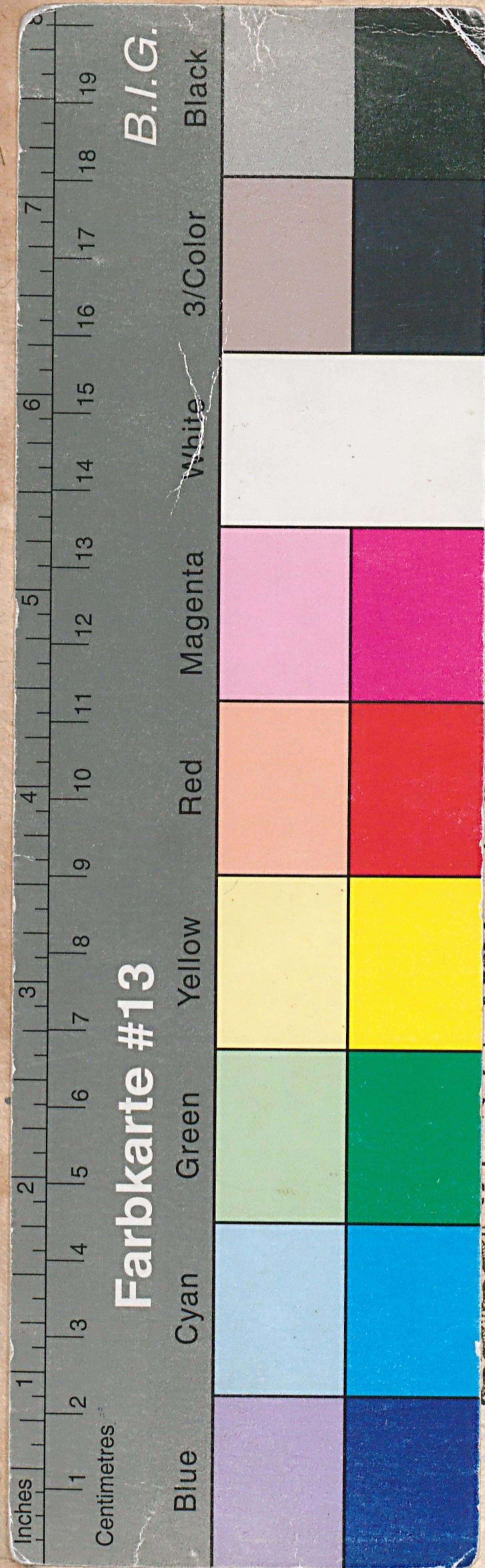
1017

TATIO
 I C A
 ECUNDA:
ntensium Aca-
posita:
 DE
 SEBIZIO
 tore ac Pro-
 edico:
ate
 AGERIO,
 ATENSI.
 ORATI,
oannis Andree.
 . XXIV.

13

